

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет фізичної культури
Кафедра спорту і спортивних ігор

Дипломна робота (проєкт)
магістра

з теми: «ОБҐРУНТУВАННЯ ЗМІСТУ УРОКІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ З
ЕЛЕМЕНТАМИ БАДМІНТОНУ ДЛЯ ДІТЕЙ
МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ»

Виконала: студентка 2 курсу, групи FK1-M19z
спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура)
Гемблюк Катерина Вадимівна
Керівник: Прозар М. В., кандидат наук з фізичного
виховання та спорту, доцент
Рецензент: Єдинак Г. А. доктор наук з фізичного
виховання та спорту, професор

Кам'янець-Подільський – 2020 рік

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	4
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЦЕСУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	9
1.1 Значення соціуму у формуванні потреби до регулярної фізичної активності молодших школярів.....	9
1.2 Стан фізичної активності та соматичного здоров'я дітей молодшого шкільного віку	13
1.3 Характеристика вікових особливостей молодших школярів	20
1.4 Характеристика розвитку фізичних якостей молодших школярів	26
1.5 Характеристика бадмінтону, як одного із ефективних засобів фізичного виховання у закладах загальної середньої освіти.....	31
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	36
2.1 Методи дослідження	36
2.2 Організація дослідження	39
РОЗДІЛ 3 ОСУЧАСНЕННЯ ПРОЦЕСУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ МОЛОДШИХ КЛАСІВ У КОНТЕКСТІ ВИВЧЕННЯ ОСНОВНИХ ТЕХНІЧНИХ ПРИЙОМІВ ГРИ У БАДМІНТОН.....	41
3.1 Результати анкетного опитування молодших школярів щодо основних форм їх фізичної активності.....	41
3.2 Деякі аспекти процесу навчання основних технічних дій гри у бадмінтон	44
3.3 Характеристика основних методичних положень навчання учнів молодших класів основним технічним елементам гри у бадмінтон	47
3.4 Методика навчання техніки гри у бадмінтон	55
3.5 Ефективність експериментальної програми фізичного виховання учнів молодших класів	61

3.5.1 Стан показників фізичного розвитку, функціональних можливостей, фізичного здоров'я та фізичної підготовленості учнів контрольної та експериментальної групи.....	62
3.5.2 Стан показників фізичної підготовленості учнів молодших класів після формувального педагогічного експерименту	65
3.5.3 Стан показників фізичного здоров'я учнів молодших класів після експерименту	71
ВИСНОВКИ.....	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	88

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

АТ	–	артеріальний тиск
АТ діаст.	–	артеріальний тиск діастолічний
АТ сист.	–	артеріальний тиск систолічний
ВООЗ	–	Всесвітня організація охорони здоров'я
ЖЄЛ	–	життєва ємність легень
МСК	–	максимальне споживання кисню
РФЗ	–	рівень фізичного здоров'я
РФП	–	рівень фізичної підготовленості
ЧСС	–	частота серцевих скорочень
ЦНС	–	центральна нервова система
ЕГ	–	експериментальна група
КГ	–	контрольна група

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний стан здоров'я учнів молодших класів з кожним роком погіршується, про це свідчать численні дослідження [17; 25; 27]. Аналіз результатів даних Міністерства охорони здоров'я засвідчує, що 90 % дітей та підлітків мають різноманітні відхилення, а 59 % – недостатню фізичну підготовку [43].

Також слід відмітити, що біля 50-ти % дітей та підлітків мають захворювання органів дихання, 90 % впродовж навчального року часто хворіють на гострі респіраторно-вірусні інфекції, а це у свою чергу свідчить про недостатню опірність імунної системи молодого дитячого організму до несприятливих чинників навколишнього середовища [44].

За результати наукових досліджень деяких фахівців [36] було також встановлено, що й кількість хвороб, які пов'язані із психікою дитини також зростає й на даний момент складає 3,6 % від усіх хвороб, якими хворіють сучасні діти.

У зв'язку з розвитком науково-технічного прогресу, збільшенням інформаційної складової на індивіда, відповідно й збільшується розумове, фізичне та психічне навантаження молодшого школяра. А це у свою чергу потребує мобілізації й відповідного розвитку як фізичного так і психічного здоров'я. Лише за умови вмілого поєднання розумового і фізичного навантаження молодші школярі зможуть демонструвати не лише відповідні теоретичні знання із навчальних дисциплін шкільної програми, але й матимуть належний стан фізичного здоров'я. І це вимагає від класного керівника, вчителя фізичної культури (а у деяких випадках це може бути одна й та ж сама особа) відповідного підбору засобів та методів фізичного виховання, які вирішуватимуть питання щодо формування ключових компетентностей та змістових ліній, які передбаченні програмами з фізичної культури [59; 63].

Зважаючи на те, що молодший шкільний вік є одним із найважливіших етапів формування молодої людини, то й ставлення та увага батьків і вчителів має бути відповідною. Це час, коли закладаються підвалини особистості, формуються моральні якості та риси характеру. Молодший шкільний вік характеризується ще й тим, що саме у цьому віковому періоді формуються й розвиваються основні фізичні якості: швидкість, сила, гнучкість, витривалість, координаційні здібності [49].

З 2018-2019 навчального року усі заклади загальної середньої освіти розпочали навчання за програмою нової Української школи [59]. Крім того, учні 3-4 класів навчаються за програмою 2016 року [63].

Зважаючи на введення та реалізацію нових навчальних програм, можна зробити висновок, що Міністерство освіти і науки України робить певні кроки у напрямі вдосконалення процесу фізичного виховання у закладах загальної середньої освіти, а саме у молодших класах. Стандартні засоби та методи фізичного виховання, які використовує вчитель фізичної культури у своїй професійній діяльності певною мірою вже не відповідають сучасним потребам молодших школярів, особливо це стосується урочних форм проведення занять.

Педагогічне підґрунтя використання різноманітних засобів та методів фізичного виховання під час проведення уроків фізичної культури досліджували різні вчені [1; 3; 17]. Щодо використання різноманітних видів спорту у процесі фізичного виховання є також чимала кількість досліджень [16; 21; 26], однак ми не знайшли досліджень, які б розкрили питання використання бадмінтону, як одного із засобів покращення фізичного виховання учнів молодших класів.

Пошук нових, привабливих для дітей способів фізичної активності є одним із пріоритетних завдань не лише вчителя фізичної культури, якогось конкретного закладу загальної середньої освіти, але й, мабуть, всієї системи фізичного виховання. Ігрова діяльність учнів молодших класів проявляється у всьому. Їм цікаво більше гратися, ніж навчатися. Рухливі ігри та забави можуть бути в нагоді для вчителя фізичної культури під час розв'язання одного із найважливіших

завдань з учнями молодших класів – задовольнити їх потребу у фізичній активності, розвинути фізичні якості, покращити фізичну підготовленість.

Одним із таких видів спорту, який би зміг вирішити зазначені проблеми, є бадмінтон – це спортивна гра, яка проводиться на невеликому майданчику, поділеному сіткою на дві рівні частини, на них розташовуються суперники, які за допомогою ракетки намагаються перекинути волан (пластмасова півсфера з пір'яним або нейлоновим обрамленням) через сітку на іншу половину корту так, щоб суперник не зміг відбити його назад [11].

Наше дослідження спрямоване на побудову процесу фізичного виховання молодших школярів на основі використання елементів бадмінтону в системі уроків фізичної культури.

Об'єкт дослідження – фізичне виховання учнів молодших класів закладів загальної середньої освіти.

Предмет дослідження – бадмінтон, як засіб фізичного виховання учнів молодших класів закладів загальної середньої освіти.

Мета дослідження – визначити шляхи покращення процесу фізичного виховання учнів молодших класів, із реалізацією програми впровадження елементів бадмінтону на уроках фізичної культури.

Завдання дослідження:

1. На основі аналізу наукових літературних джерел визначити шляхи покращення процесу фізичного виховання учнів молодших класів.
2. Визначити можливість впровадження у навчальний процес фізичного виховання учнів молодших класів спортивної гри «бадмінтон».
3. Охарактеризувати ефективність експериментальної програми із впровадження у навчальний процес фізичного виховання учнів молодших класів бадмінтону, як одного із ефективних засобів фізичної активності.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення наукових літературних джерел; соціологічні методи дослідження, а саме: анкетне опитування; біологічні методи дослідження: оцінка фізичного здоров'я, антропометрія; педагогічні методи

дослідження: формувальний педагогічний експеримент, педагогічне тестування; фізіологічні методи дослідження; методи математичної статистики.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані результати дипломної роботи магістра будуть доречними під час використання у процесі підготовки здобувачів вищої освіти спеціальностей 014 Середня освіта (Фізична культура) та 017 Фізична культура і спорт ступеня вищої освіти «бакалавр» до подальшої професійної діяльності, у першому випадку – на посаді вчителя фізичної культури, у другому – тренера з обраного виду спорту. Необхідно відмітити також, що результати наукового дослідження можуть використовуватися на курсах підвищення кваліфікації як педагогічних, так і науково-педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти та закладів вищої освіти.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дипломної роботи магістра обговорювались на звітній науковій конференції студентів, магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський 23-24 вересня 2020 року).

Публікації. Результати дослідження за темою кваліфікаційної (дипломної) роботи магістра висвітлені в одній науковій статті.

Структура та обсяг дипломної роботи магістра. Роботу викладено на 91 сторінці, з яких 87 основного тексту, вона містить 7 таблиць. Дипломна робота складається з переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків та зі списку 72 використаних літературних джерел.

ВИСНОВКИ

1. Аналіз літературних джерел засвідчив, що використання засобів фізичної культури з оздоровчою метою є пріоритетним напрямом у сфері фізичного виховання. Накопичений значний матеріал з використання засобів фізичної культури оздоровчої спрямованості, визначені загальні принципи застосування фізичних вправ у системі роботи з фізичного виховання у закладах загальної середньої освіти. Одним із головних критеріїв покращення фізичного стану школярів визначено фізичну активність. Її обсяг не відповідає нормі, яка забезпечує оптимальний рівень здоров'я, у зв'язку з недоліками в організації фізичного виховання у закладах загальної середньої освіти.

Один із напрямків сучасної концепції фізичного виховання полягає у тому, щоб досягти більш вагомих результатів фізичної підготовленості на основі реалізації принципово нових підходів, засобів і технологій. Урахування вікових особливостей є основою для побудови диференційованої системи роботи з фізичного виховання, раціонального планування фізичних навантажень, підбору засобів та методів.

Визначили, що заняття бадмінтоном різнобічно впливають на організм, сприяють надбанню широкого кола рухових навичок, розвитку фізичних якостей, задовольняють природну потребу людини у фізичній активності, підвищують працездатність та рівень здоров'я. Цінність використання елементів бадмінтону полягає у можливості їх широкого застосування без особливих умов та дорогого обладнання.

2. Бажання та мотиви здобувачів середньої освіти молодших класів вивчали за результатами анкетного опитування. Результати якого засвідчили, що: 85 % учнів молодших класів із зацікавленням ставляться до фізичної культури загалом, 2,5 % – байдуже та 11 % – негативно. Якщо взяти до уваги потребу молодших школярів у фізичній активності, то 47 % з них віддають перевагу спортивним змаганням, а 39 % – урокам фізичної культури. Цікавим видається факт

загального часу занять фізичною активністю здобувачами середньої освіти впродовж тижня, так 52 % зазначили, що такою діяльністю вони займаються до 4-х годин на тиждень, 12 % – до 5-ти та лише 21 % – більше 6-ти годин на тиждень. Вищезазначене свідчить про недостатню кількість фізичної активності впродовж тижня учнів молодших класів, адже фахівці стверджують, що обсяг таких занять повинен складати від 12-ти до 14-ти годин.

3. Характеризуючи основні методичні положення щодо навчання учнів молодших класів основним технічним елементам гри у бадмінтон, слід зазначити наступне: біля 60 % часу уроків фізичної культури (зазвичай це третій урок впродовж тижня) відводили для вивчення техніки гри у бадмінтон, використовуючи метод поєданого впливу та методичні прийоми для розвитку фізичних якостей учнів молодших класів, 20 % часу спрямовували на спеціальну фізичну підготовку.

4. Впровадження експериментальної методики проведення уроків фізичної культури із вивчення основних рухових дій спортивної гри «бадмінтон» у процесі уроків фізичної культури засвідчила свою перевагу у порівнянні із загальноприйнятою, а саме навчальною програмою з фізичної культури.

Шляхи реалізації вищезазначеної методики, у першу чергу, були направлені на цілеспрямоване навчання рухових дій, але з певними особливостями: спрощення правил гри, які були адаптовані до уроку фізичної культури у закладі загальної середньої освіти; проведення ігор за спрощеними вимогами до гри; зменшення розміру майданчика для гри у бадмінтон, а найголовніше, зменшення кількості технічних елементів.

5. Проведений формувальний педагогічний експеримент також засвідчив перевагу пропонованої методики. У результаті вищезазначеного експерименту отримали такі дані.

Фізична підготовленість хлопчиків і дівчаток ЕГ покращилася і після експерименту була статистично значущою ($p < 0,05$; $p < 0,01$) (п'ять показників із восьми у хлопчиків й відповідно сім із восьми у дівчаток) значно покращилися у порівнянні із контрольною групою.

З десяти морфофункціональних показників (довжина, маса тіла, окружність грудної клітки, індекс Кетле, ЧСС у спокої, динамометрія правої і лівої руки, ЖЄЛ, Артеріальний систолічний та відповідно Артеріальний діастолічний тиск) в експериментальній групі значно покращилися – сім, у контрольній – два, причому усі значення, які отримали в експериментальній групі були достовірно вірогідними ($p < 0,05$; $p < 0,01$).

Підводячи підсумок нашого дослідження, також варто зазначити, що використання запропонованої методики забезпечило доволі високий приріст розвитку фізичних якостей молодших школярів, а саме: сили, швидкісно-силових якостей та координаційних здібностей.

Перспективи подальших досліджень передбачають розробку та обґрунтування методики вдосконалення фізичного виховання здобувачів середньої освіти середніх класів з використання елементів бадмінтону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андреева В. М. Такі різні діти! Що з ними робити. Початкове навчання і виховання. 2009. № 4. С. 32-16.
2. Антонік В. І., Антонік І. П., Андріанов В. Є. Анатомія, фізіологія дітей з основами гігієни та фізичної культури: навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Професіонал», Центр учбової літератури, 2009. 336 с.
3. Ареф'єв В. Г., Єдинак Г. А. Фізична культура в школі (молодому спеціалісту): навчальний посібник для студентів навчальних закладів II-IV рівнів акредитації. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О. А., 2007. 248 с.
4. Ареф'єв В. Г. Основи теорії та методики фізичного виховання: підручник. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. 268 с.
5. Апанасенко Г. Л., Волгіна Л. Н., Бушуєв Ю. В. Експрес-скринінг рівня соматичного здоров'я дітей та підлітків: Метод. реком. Київ: КМАПО, 2000. 12 с.
6. Апанасенко Г. Л. Эволюция биоэнергетики и здоровье человека. Санкт-Петербург: Петрополис, 1992. 123 с.
7. Апанасенко Г. Л., Попова Л. А. Медицинская валеология. Київ: Здоров'я, 1998. 248 с.
8. Апанасенко Г. Л. Проблемы управления здоровьем человека. Наука в олимпийском спорте. 1999. Спец. выпуск. С. 56-60.
9. Бадминтон. Официальные правила соревнований. Москва, 2012. 45 с.
10. Бадминтон: метод. рекомендації для студ., обуч. по спец. 050720 "Физ. культура". Федер. агентство по образованию [авт. сост. С. А. Чайников]. Мурманск: МГПУ, 2007. 36 с.
11. Бадминтон. Правила игры и проведения соревнований. Рекомендация для судей. Пермь, 2008. 38 с.
12. Бакіко І. Ставлення батьків до фізичного виховання і спорту. Молода спортивна наука України: Зб. наук. статей з галузі фіз. культури та спорту. Львів: ЛДІФК, 2001. Вип. 5. Т. 1. С. 5-7.

13. Бар-Ор О. Здоровье детей и двигательная активность. От физиологических основ до практического применения: пер. с англ. И. Андреев. Киев: Олимпийская литература, 2009. 527 с.

14. Безверхня Г.В. Мотивація до занять фізичною культурою і спортом школярів 5-11 класів: автореф. дис. ... канд. наук з фізичного виховання і спорту: 24.00.02. Лівів, 2004. 23 с.

15. Бігун В. Доцільність застосування елементів футболу в процесі фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку (6-11 років). Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: Зб. наук. праць. Луцьк, 1999. С. 268-270.

16. Борейко М. М. Оптимізація фізичного виховання дітей 7-8 років засобами легкої атлетики: дис. ... канд. наук з фізичного виховання і спорту: 24.00.02. Тернопіль, 2001. 207 с.

17. Борисенко А. Система фізичного виховання учнів початкових класів. Початкова школа. 2001. № 5. С. 30-32.

18. Брусованкин В. С., Мигалина Т. М. Бадминтон. Учебное пособие Москва: ФГБОУ ВПО МГУЛ, 2015. 74 с.

19. Брусованкин В. С., Мигалина Т. М. Координация движений и игровое мышление в спортивной подготовке бадминтониста. Москва: ФГБОУ ВПО МГУЛ, 2017. С. 37-40.

20. Вайнер Э. Н. Валеология. Москва: Наука, 2001. 416 с.

21. Вольчинський А. Українські народні рухливі ігри у навчально-виховному процесі дошкільного закладу. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: Зб. наук. праць. Луцьк, 1999. С. 289-294.

22. Дегтярев А. А., Козлов А. В. Применение бадминтона как оздоровительной технологии на учебных занятиях со студенческой молодёжью. Молодой ученый. 2015. Выпуск 1. С. 448-451.

23. Державні тести і нормативи оцінки фізичної підготовленості населення України. Держком. України з фізкультури і спорту. За ред. М. Д. Зубалія. 2-ге вид. перероб. і доп. Київ, 1997. 36 с.

24. Дубенчук А. І. Зошит з фізичної культури. За ред. М. Д. Зубалія. Рівне: ППФ „Прінт-Експрес”, 2005. 80 с.

25. Дубогай О. Д., Альошина А. І., Лавринюк В. Є. Основні поняття й терміни здоров'язбереження та фізичної реабілітації в системі освіти: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. 296 с.

26. Жилюк В. Підвищення рівня фізичної підготовленості школярів молодших класів в умовах уроку фізичного виховання за допомогою використання комплексів українських народних ігор. Молода спортивна наука України: зб. наук. статей з галузі фіз. культури та спорту. Львів: ЛДФК, 2001. Вип. 5. Т. 1. С. 209-211.

27. Жукотинський К. К. Фізичне виховання і спорт в закладах освіти Чернівецької області: аналітично-статистичний збірник, посібник [за ред. Б. Ф. Ведмеденка]. Чернівці, 2005. 160 с.

28. Жукотинський К. К. Формування фізичної культури учнів позашкільних навчальних закладів: навчальний посібник [за ред. М. Д. Зубалія]. Чернівці: Технодрук, 2010. 240 с.

29. Закон України «Про фізичну культуру і спорт». Київ, 1994. 22 с.

30. Зубалій М. Д., Волков Л. В., Жевага С. І. та ін. Методика фізичного виховання учнів 1-11 класів: навчальний посібник [за редакцією М. Д. Зубалія]. Київ, 2012. 216 с.

31. Зубалій М. Д. Фізичне виховання в учнів 10-11 класів: навчальний посібник. Київ, 2008. 212 с.

32. Іванова Л.І. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів: автореф. дис... канд. пед. наук. Київ, 2006. 24 с.

33. Івашковський В. В., Остапенко О. І., Тимчик М. В. Фізичне виховання учнів початкових класів у позакласній роботі загальноосвітніх навчальних закладів: навч.-метод. посіб. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 172 с.

34. Індик П. М., Сірик А. Є. Бадмінтон: навчально-методичний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2017. 111 с.

35. Кашуба В. О., Гончарова Н. М. Сучасні підходи до моніторингу фізичного стану школярів у процесі фізичного виховання. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: зб. наук. пр. Харків, 2010. № 1. С. 135-138.

36. Кочерга О. Психофізіологічні особливості діяльності першокласників. Початкова школа. 2003. № 3. С. 1-6.

37. Кравченко В. В. Структура соціально-педагогічних чинників, що обумовлюють формування в учнів загальноосвітньої школи позитивної мотивації до здорового способу життя, систематичних занять фізичною культурою. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2007. Випуск 11. С. 143-147.

38. Крошка С. А., Варфоломєєва К. В. Бадмінтон як засіб формування мотивації до занять фізичною культурою та спортом дітей середнього шкільного віку. Відокремлений підрозділ «Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного університету імені Тараса Шевченка» м. Лисичанськ. 2015. С. 85-89.

39. Крошка С. А. Методична розробка та впровадження практичного курсу «бадмінтон – запорука здоров'ю» для студентської молоді. Спортивні ігри. 2018. Випуск 3 (9). С. 25-34.

40. Круцевич Т. Ю., Воробйов М. І., Безверхня Г. В. Контроль у фізичному вихованні дітей, підлітків і молоді: навч. посіб. Київ: Олімп. л-ра, 2011. 224 с.

41. Лепёшкин В. А. Бадминтон для всех. Москва: Феникс, 2007. 109 с.

42. Лисак І. В. Інтереси і мотиви школярів як основа побудови навчального процесу з фізичної культури в школі. Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. пр. 2011. Випуск 12. Т. 2. С. 317-323.

43. Львова О. С., Чайников С. А. Исследование показателей физического развития и двигательной подготовленности младших школьников, занимающихся бадминтоном. Международный журнал экспериментального образования. 2014. Выпуск 7-1. С. 67-69.

44. Марчик В. Показники фізичного розвитку міських і сільських дітей дошкільного віку Дніпропетровської області. Теория и практ. физ. кул. 1999. № 5. С. 40-41.

45. Масляк І.П. Зміна рівня фізичної підготовленості молодших школярів під впливом спеціальних вправ, спрямованих на покращення функціонального стану аналізаторів: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. виховання і спорту: спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення». Харків, 2007. 22 с.

46. Меліков О. Я., Лукаш Л. В. Рухова активність як необхідна умова здорового способу життя. Реалізація здорового способу життя – сучасні підходи: монографія. Дрогович: Коло, 2007. С. 221-222.

47. Методичні вказівки та завдання до практичних занять з навчальної дисципліни «Фізичне виховання» (організація та проведення навчально-тренувального процесу з бадмінтону) (для всіх освітніх програм Університету) [уклад. Н. І. Горошко]. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 30 с.

48. Мигалина Т. М. Физическая подготовка и эффективность игровых действий бадминтониста. Москва: ФГБОУ ВПО МГУЛ, 2017. С. 51-57.

49. Москаленко Н. В. Фізичне виховання молодших школярів: монографія. 3-е вид., перероб. та допов. Дніпропетровськ: Інновація, 2014. 372 с.

50. Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів 1-4 класи [Під редакцією Т. Ю. Круцевич та інших]. Київ: Освіта, 2017. 50 с.

51. Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту. Книга вчителя фізичної культури: довідково-методичне видання [упоряд. С. І. Операйло, В. М. Єрмолова, Л. І. Іванова]. Вид. 2-ге, доповн. Харків: Торсінг Плюс, 2006. С. 100-109.

52. Озарук В., Презлята Г., Курилюк С. Сучасні уявлення про рухову активність людини. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура. 2014. Випуск 20. С. 87-96.

53. Основы валеологии. Под ред. В. П. Петренко. Киев: Олимпийская литература, 1999. Т. 1. 436 с.

54. Пантік В., Кравчук Я. Формування інтересу школярів до фізичного виховання та спорту. Сучасні оздоровчо-реабілітаційні технології. 2006. Випуск 2. С. 42-47.

55. Платонов В. Н. Современное состояние массовой физической культуры и спорта высших достижений и направления перестройки физкультурного образования. Актуальные проблемы теории физической культуры и теории спорта в свете задач перестройки высшего и среднего специального образования: Сб. научн. трудов. Киев: КГИФК, 1990. С. 4-46.

56. Помыткин В. П. Книга тренера по бадминтону. Теория и практика. Ульяновск; Москва: ОАО «Первая Образцовая типография», филиал «Ульяновский дом печати», 2012. 344 с.

57. Смирнов Ю. Н. Бадминтон: учебник [для студентов учреждений ВПО, обучающихся по направлению "Физическая культура"]. Изд. 2-е, испр. и доп. Москва: Советский спорт, 2011. 245 с.

58. Столітенко Є. В. Планування навчальної роботи з фізичної культури в 5-7 класах: навчальний посібник. Київ, 2008. 160 с.

59. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти. Розроблена під керівництвом Савченко О. Я. Київ. 2019. 58 с.

60. Тітаренко А. А. Ефективність застосування позаурочних форм занять фізичними вправами з учнями середнього шкільного віку у режимі навчального дня. Слобожанський науково-спортивний вісник. Харків, 2005. Випуск 8. С. 29-32.

61. Трачук С. В. Спеціально організована рухова активність дітей в процесі фізичного виховання: рекомендації. Спортивний вісник Придністров'я. 2009. Випуск 2-3. С. 74-77.

62. Турманидзе В. Г., Турманидзе А. В. Учимся играть в бадминтон: учебное пособие. Москва: Чистые пруды, 2011. 32 с.

63. Фізична культура. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів (1-4 класи). Київ, 2016. 50 с.

64. Фізичне виховання: секційна форма організації навчального процесу (методичні поради) [уклад.: О. В. Попрошаєв, Л. С. Луценко, Г. І. Приходько та ін]. Харків: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2012. 64 с.

65. Харченко Л. Л. Рухливі ігри, як засіб розвитку фізичних якостей у дітей молодшого шкільного віку. Молода спортивна наука України: Зб. наук. статей з галузі фіз. культури та спорту. Львів: ЛДІФК, 2001. Вип. 5. Т. 1. С. 269-272.

66. Холодов Ж. К., Кузнецов В. С. Теория и методика физического воспитания и спорта: учебное пособие. Москва: Академия, 2006. 494 с.

67. Чернявський М.В. Рекреаційно-оздоровчі технології у процесі фізичного виховання молодших школярів: автореф. дис... канд. пед. наук. Київ, 2011. 20 с.

68. Шаулин В. Н. По пути постепенных преобразований. Физическая культура в школе. 1992. № 7-8. С. 2.

69. Шиян Б. М., Єдинак Г. А., Петришин Ю. В. Наукові дослідження у фізичному вихованні та спорті: навч. посіб. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2013. 280 с.

70. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2007. Ч. 1. 272 с.

71. Щербаков А. В. Игра в бадминтон: учеб.-метод. издание Москва: Гражданский альянс, 2009. 121 с.

72. Щукин В. М. Новые правила в бадминтоне и их влияние на модернизацию учебно-тренировочного процесса. Нижний Новгород: ННГАСУ, 2009. 25 с.